

BUDOUCNOST PŘEKLADATELSKÉ PROFESE Z POHLEDU ZKUŠENÉ TLUMOČNICE

Iwona Imioło

Absolventka Jagellonské univerzity, filoložka, bohemistka, lingvistka, soudní a konferenční tlumočnice jazyka českého a slovenského. Konzultantka Státní zkušební komise pro uchazeče o soudní tlumočení v Ministerstvu spravedlnosti Polské republiky. Autorka česko-polského a polsko-českého slovníku (Kieszonkowy słownik czesko-polski i polsko-czeski, Kraków 2008), vysokoškolská učitelka (Jagellonská univerzita 2002-2007).

imiolo@poczta.onet.pl

Dámy a pánové, drahé kolegyně a drazí kolegové,
setkali jsme se dnes u příležitosti výročí sv. Jeronýma, překladatele a patrona překladatelů. Je to dobrá příležitost, abychom konfrontovali jeho působení s naší prací. Jeho mistrovství, angažovanost, pracovitost, přesnost a vytrvalost, které nepodlehly zubu času a zanechaly trvalou stopu v dějinách. Stopu v podobě překladu Písma svatého, tzv. Vulgáty, dodnes přítomné v našich soukromých knihovnách v překladech do národních jazyků.

Příležitostí k zamyšlení se nad změnami v překladatelském povolání je rovněž dvacáté páté výročí od momentu zahájení velkých systémových změn, které poznamenaly politickou, ekonomickou i společenskou oblast života zemí Středovýchodní Evropy, které však hlavně otevřely trh práce pro překladatele především v důsledku expanzivních hospodářských vztahů mezi jednotlivými zeměmi.

Nicméně inspirací k úvaze o budoucnosti překladatelské profese mi byli čeští kolegové, které zaujal kontext práce překladatelů v Polsku z hlediska praktikující překladatelky. S velkou radostí se s Vámi dnes podělím svými

názory, neboť mezinárodní solidaritu považuji za jednu ze základních hodnot, která konsoliduje profesní skupinu, která ovlivňuje vztahy mezi lidmi, umožňuje předávání si zkušeností a rozvoj.

Podělím se s Vámi o své reflexe na téma profese překladatele. Budu hovořit o tom, jak z mé perspektivy tato profese vypadala kdysi a jak vypadá nyní, co se mi jeví na základě mé praxe a zkušeností v této profesi jako podstatné do budoucna. Soustředím se na otázkách, které jsou důležité pro další rozvoj a existenci profese překladatele. Můj pohled je vymezen těmito pojmy:

AKTIVITA, HODNOTA A SOLIDARITA.

AKTIVITA

Sleduji sebe i překladatelskou komunitu a proto aktivitu vnímám jako jednu z determinant profesionalismu v oboru. Potíže s aktivitou jsem v komunitě překladatelů viděla ještě nežli jsem se stala její součástí. Jakých oblastí činnosti překladatele se aktivita může týkat? První dilema, které jsem před pětadvaceti lety pozorovala, se týkalo řešení otázky: **dát se do toho nebo nedat se toho, to znamená zda vůbec pracovat v překladatelském oboru.**

Před dvaceti pěti lety, hned po převratu, kdy se začaly navazovat mezinárodní obchodní, vědecké a další vztahy, byli potenciální překladatelé vyhledáváni na univerzitách. Znalost cizích jazyků tehdy nebyla rozšířená, reklama fakticky ještě nefungovala a překladatelských agentur bylo jako šafránu. Tehdy bylo málo lidí, kteří se rozhodli pracovat jako tlumočníci. V akademickém prostředí byla tlumočnická práce brána na lehkou váhu, jako něco horšího, práce na chvíli, ale ne povolání. Jako profese to byla země neprobádaná. Měla jsem dojem, že nikdo to nechtěl dělat, a pokud to už dělal, tak to nebral příliš vážně. Prostě se do toho nešlo a pokud ano, tak s jistou nechutí.

Mnoho tlumočnicků, kteří se tehdy anebo ještě dříve rozhodli profesionálně touto profesí zabývat, to byli lidé vnitřně přesvědčení pro toto povolání, mající rádi to co dělají a přirozeně to byli i nadšenci.

Podle mého názoru právě vnitřní přesvědčení a angažovanost rozhodnou o bytí či nebytí v této profesi. Když jsem začínala jako tlumočnice, toto povolání nedávalo ani lukrativní výdělky ani vysoké společenské postavení. Tlumočení všeobecně nebylo ani považováno za profesi. Mnohokrát, když se mě někdo ptal na povolání, a odpovídala jsem, že jsem překladatelkou, tak se dál vyptával, zda se zabývám jen překlady, jakoby tu těžkou a hodně odříkání vyžadující práci šlo dělat dohromady s nějakou jinou prací. Pak se mě ptali na jazyk s tím, že se předem očekávalo, že půjde o nějaký tzv. světový jazyk, protože odpověď, že jde o češtinu, vyvolávala velký údiv a okamžitou konstataci, že přece čeština je skoro totéž co polština, takže proč to překládat. Obecně, i mezi vzdělanými lidmi, je čeština považována za srozumitelný jazyk. Jenže v praxi to vypadá jinak. Nedávno jsem tlumočila na setkání soudců, po němž jsem uslyšela: „Čeština a polština. Před setkáním jsme si byli jisti, že všemu budeme rozumět. Jenže bez tlumočnicka bychom nerozuměli ničemu”.

Zasvěcení vědí, že tlumočení příbuzných – podobných jazyků je spojeno s dodatečnými potížemi ať už vzhledem k jazykovým interferencím anebo tzv. zrádným slovům. Jinou, avšak neméně důležitou otázkou v tlumočení je otázka sousedství a s tím spojených emocí. Jak známo vztahy se sousedy nikdy nejsou neutrální, takže tlumočení jazyků sousedů to není totéž, co tlumočení jazyků národů nemajících s tím naším mnoho společného.

Vraťme se k aktivitě: navzdory neochotě pracovat v profesi profesionálního překladatele počet překladatelů v souvislosti s rostoucí poptávkou po překladech neustále narůstal. Ne vždy množství znamenalo jakost. Ona poptávka přitáhla do oboru lidi znající cizí řeči, nešlo však o překladatele. Profese tlumočnicka – překladatele začala být vnímána jako atraktivní, stávala se módní a stále oblíbenější.

Jakmile Polsko i Česko vstoupilo do Evropské unie poptávka po překladatelských a tlumočnických službách zřetelně narostla, a u některých jazyků a odborností poptávka převyšovala nabídku. A tehdy jako houby po dešti se začaly objevovat překladatelské agentury, často působící výhradně prostřednictvím Internetu, které zakládali prostředníci – obchodníci, kteří se zhostili úkolu koordinace překladatelů se zadavateli. Některé z těchto agentur sehrály významnou a pozitivní roli v rozvoji překladatelského trhu, protože v době, kdy internetové databáze nebyly všeobecně dostupné, dokázaly rychle sehnat překladatele či tlumočníka a příjemce služby, a přitom nabídnout službu za rozumnou cenu pro obě strany. Tehdy také někteří překladatelé byli přímo zavaleni množstvím překladů, a často to mělo negativní vliv na kvalitu.

Před překladateli vyvstalo další dilema ze sféry jejich **aktivit**, konkrétně: **mobilizace v oblasti profesního vzdělávání**. Tehdy pocítila část překladatelů a tlumočnicků potřebu zlepšovat svou jazykovou výbavu a dosáhnout větší specializaci, což byla reakce na rostoucí požadavky trhu. Začali do sebe investovat, zlepšovat své překladatelské schopnosti a obohacovat své profesní možnosti na stále početnějších školeních a kurzech. Část z nich podlehla pokušení rychlého a snadného výdělku tím, že celý svůj čas věnovala provádění snadných prací, dávajících rychlý zisk. Rezignovala tak na překlady těžší a zdokonalující dovednosti. Tímto způsobem někteří překladatelé a tlumočníci vypadli z oboru a stali se tak zástupci neprofesionálního přístupu. Když už jsem zmínila překladatelské vzdělávání, tak stojí za to uvést, že většina aktivních tlumočnicků v té době to byli vzděláním filologové, kteří techniku tlumočení zvládali sami za pochodu, v praxi, v Polsku tehdy ještě neexistovala tradice školení tlumočnicků. Pak se začaly objevovat možnosti zdokonalování těchto dovedností na studiích, také na postgraduálních, školeních, kurzech a workshopech. Teprve v roce 2002 na ústavu UNESCO pro výzkum překladu a interkulturní komunikaci na Filologické fakultě nejstarší univerzity v Polsku – Jagellonské univerzity – se rozběhlo školení tlumočnicků. Ústav se soustředil na

školení tlumočnicků ve spolupráci s příslušnými službami Evropského parlamentu a Evropské komise. Jenže školení se netýká (a nikdy netýkalo) méně populárních jazyků, např. českého. Pokud jde o organizování školení pro jazykovou kombinaci čeština-polština, tak zde zásluhy v tomto oboru musím přiznat Praze. Zde jsem díky odborníkům z oboru na jednom školení, organizovaném JTP, měla možnost si ověřit své schopnosti konferenčního tlumočení.

Nyní se dilema **aktivity**, podle mého názoru, týká otázky **profesní cti**, která je vystavena zkoušce v souvislosti s různými metodami souvisejícími s digitalizací profese překladatele. Digitalizaci, tedy počítačům, překladatelé vděčí mnoho – je to pro ně obrovská technologická pomoc, velké zrychlení a usnadnění práce a je to bezesporu perspektivní záležitost. Mám zde na mysli celý rozvoj pokud jde o informatiku a digitalizaci, tedy pro nás překladatele z toho vyplývající rychlý přístup k různým, neustále aktualizovaným, informačním zdrojům a slovníkům, které využíváme ve své práci.

Nicméně počítač není v žádné míře s to nahradit překladatele a i nadále je to jen pracovní nástroj. Počítač nic nezměnil v podstatě samotného procesu překládání. Doufám, že to potvrdí i překladatelé, kteří dělali překlady, stejně jako já zcela na začátku mé praxe, tak, že je psali nebo přepisovali na psacím stroji. Nedorozuměním je dle mého soudu tvrzení, že počítač doplňuje talent, zkušenosti a schopnosti překladatele, anebo že nyní právě počítač generuje překlad a rolí překladatele je jen ověření tohoto překladu, zda je věcně a jazykově správný. Role překladatele, jakožto odborníka s vysokými kvalifikacemi, není opravování po stroji, tj. provádění jednoduchých kancelářských prací. Jistě, překladateli lze takovou práci zadat, nicméně je věcí překladatele, zda čas, který by mohl věnovat překladu, věnuje kancelářské činnosti, kterou by mohl zvládnout méně kvalifikovaný administrativní personál. Nesmíme zapomínat, že vzhledem ke své složitosti a odpovědnosti za výsledek musíme překladu věnovat maximální pozornost, což je takřka nemožné anebo

velmi těžce dosažitelné, a vždy nedostatek tohoto má vliv na výsledek práce, máme-li mysl zaneprázdněnou dalšími činnostmi.

Práce tohoto druhu, jakož i jiné činnosti spojené s korekturou textů, jejich redigováním a grafickou úpravou, které kdysi dělali k tomu speciálně zaměstnaní lidé, lze také s překladatelem dohodnout, avšak nelze je přehazovat na překladatele a očekávat, že je udělá za zlomek svého honoráře. V tomto případě by měla být v honoráři zahrnuta i odměna za zadání těchto úkonů odborníkům nebo asistentům. Použijí analogii – stejně tak lze zadat lékaři změnu obvazů a dávání injekcí, nemůžeme však očekávat, že lékař ve chvíli, kdy má např. provádět operaci, bude měnit obvazy a dávat injekce a to za plat ošetřovatelky.

Zkušený a zručný překladatel mnohem rychleji a lépe přeloží text od začátku do konce sám, nežli provede opravu po stroji. Rychleji také přeloží, nežli v počítačové paměti najde část podobného předchozího překladu a srovná ho s tím nyní prováděným.

Nejde mi zde o standardní, stejnorodé texty, kde je velká míra opakovatelnosti, jejichž překlad s velkou pomocí počítače a s použitím příslušných prostředků, může přinést uspokojující výsledek pokud jde o tzv. optimalizaci nákladů na překlad, což zvláště v rámci unijní administrace sehrálo svou roli a mělo to své příčiny. Nicméně v naší překladatelské praxi překlady tohoto druhu jsou spíše výjimkou. Práce překladatele, stejně jako život, se vyznačuje různorodostí. Na příklad ve svazku soudních spisů, které máme přeložit, můžeme nalézt dokumenty různého druhu a původu, které tvořily různé osoby používající diferencovaný jazyk – ať už úřední, právnícký, technický, spisovný, obecný a někdy i hrubě nespisovný, v němž nechybí dialekt, vulgarismy apod., o čemž se přesvědčíme, když překládáme v těchto spisech obsažené posudky, dobrozdání znalců, účetní dokumentaci, protokoly o výsledech svědků, obviněných, obžaloby, rozsudky, úřední záznamy atd.,

popisující události jazykem lidí pocházejících z různých společenských skupin a majících různé vzdělání.

Kromě toho opravování není totiž totéž, co práce udělaná od začátku do konce. O tom vědí všichni, kteří mají tuto zkušenost, kdy něco zadali, aby se to opravilo a pak chtě nechtě museli takový výsledek akceptovat a přitom cítili, že to není ono.

Překlad není mechanickým procesem, kdy jeden jazyk nahrazujeme druhým dle návodu v nula-jedničkovém systému za standardních podmínek. Překlad je velmi komplikovanou činností, kterou provádějí lidé a ke které je nutné mít nejen vhodné vzdělání, zkušenosti, znalost jazyka, národu, dějin, kultury, zvyků, široké a hluboké znalosti o světě, psychologické schopnosti, cit pro jazyk a intence, sensibilitu, znalost překládaného oboru, schopnost neustálého hledání, instinkt, který nám napovídá, kde se může objevit problém, schopnost rychle přijímat rozhodnutí, zakládající se na bleskové analýze mnoha faktorů zároveň a odvahu přijatá rozhodnutí použít, někdy na úrovni podvědomí, byť jsou v rozporu s používanými standardy; a navíc takt, diskrétnost, diplomacii a mnoho dalších dovedností. Jde o proces, zvláště pokud jde o tlumočení, probíhající v proměnlivých podmínkách, podmínkách života, jehož okolnosti zpravidla nelze v plné míře předvídat.

Proces, který začíná mnohem dříve a končí mnohem později nežli samotná činnost tlumočení. Úspěšné provedení komplikované operace tlumočení je možné díky spolucítění. Toto spolucítění spočívá v tom, že tlumočnický přijímá, bere na sebe, své mysl i tělo, veškerý diskomfort a obtíže spojené s komunikací v cizím jazyce. Díky této schopnosti se komunikace pro zákazníka stává lehkou a příjemnou, zákazník může komunikovat svižně, rychle, hladce a elegantně s jistým půvabem, jako baletka, tanečnice, a jenom tlumočnický ví, kolik úsilí, odříkání a času stojí dosažení takového efektu. Organismus překladatele každodenně absorbuje a zpracovává obrovské množství různých informací a emocí, s nimiž se tlumočnický musí umět

vyrovnat, vyčistit mysl a uvolnit tělo, aby mohl přijmout další informace a emoce v souvislosti s dalším, často naprosto odlišným tlumočením.

Pochopit či přechít lidské intence je s to tlumočnick–člověk. Stroj tuto schopnost nemá, protože nemá citlivost. Ten může pouze provést úkon na základě analýzy selektivně vybraných skutečností, již dříve interpretovaných, na základě standardních souvislostí, avšak bez pochopení, ba prožití, dané situace.

Takže znalosti, dovednosti a schopnosti, které dohromady tvoří naše řemeslo a umění, jsou pak vyjádřeny v honoráři jakož i oboustranné – tlumočnicka i příjemce služby – spokojenosti z dobře splněného úkolu. Hmatatelným důkazem je např. situace, když se nás soudci po tlumočení ptají, zda jsme právníky, lékaři se ptají, kde máme svou ordinaci a inženýři – zda máme technické vzdělání. A jaký je jejich údiv, v němž je vyjádřen respekt i úcta, když slyší odpověď, že jsme „jen“ tlumočníci.

Možná je to otázka praxe a zkušeností, a snad také zlepšení společenského postavení překladatelů a větší popularizace profese, nicméně se stále častěji setkávám s tím, že tlumočníci jsou vnímáni jako takřka stejně důležití, jako jiní účastníci událostí, které tlumočí. Profesionální tlumočnický docenují hlavně prvotřídní odborníci, kteří častokrát tlumočnickům veřejně děkují za jejich práci s uvedením jména a příjmení a s důrazem na velký přínos pro jejich (odborníků) spolupráci.

Otázka aktivity z hlediska zachování důstojnosti (profesní cti) – zde mi jde o otázku, zda lze tolerovat zásahy do překladu, který jako takový je dílem chráněným autorským právem. Postoupení majetkových autorských práv k překladu anebo souhlas s prováděním v překladu libovolných změn je možný po dohodě s překladatelem, zpravidla učiněné ve smlouvě. Velkým omylem a dehonestací překladatele a jeho důstojnosti jakožto tvůrce je dle mého názoru provádění libovolných změn v překladech pod záminkou údajného nutného ověření, což je praxe některých subjektů, hlavně prostředníků v překladech. Stojí za to vědět, jaké kvalifikace má osoba opravující překladatele. Velmi dobrá

znalost jazyka, dokonce i nativní, není totiž postačující kvalifikací. To, co profesionální překladatel nabízí, to není výtečná znalost jazyka, leč mnohaletými zkušenostmi nabytá vysoká míra specializace umožňující provedení překladu zpravidla v jednom jazykovém páru v několika oborech. Pokud je jazyků nebo oborů více, pak máme do činění s tlumočníkem nadaným neobyčejnými schopnostmi, k jejichž získání vedla dlouhá a pracná cesta. Proto úroveň zvládnutí jazyka profesionálním překladatelem je nesrovnatelná s úrovní získanou osobami výtečně znajícími daný jazyk. K tomu musíme připočítat znalost překládaného oboru. Odborníci daných oborů nejsou tlumočníky, neznají tudíž proces překládání. Lze vůbec od nich očekávat a chtít, že opraví překlad? Profesionální překladatel dělá vše pro to, aby se nedopustil chyb. Za svou práci a případné omyly nese plnou odpovědnost. Toto přijetí odpovědnosti je jedním ze znaků profesionalismu a má vliv na hodnotu práce překladatele.

HODNOTA

Čím je nyní hodnota překladatelovy práce? Tradičně se hodnota překladu asociuje s dobře odvedenou prací, jejímž výsledkem je dobrý překlad. Tak tomu bylo také v době, kdy jsem jako překladatelka začínala pracovat a po celou řadu následujících let. A nyní? V čem nyní spočívá hodnota naší překladatelské práce? Není tomu tak, že v důsledku měnícího se prostředí, v němž pracujeme, mám na mysli tzv. trh a stále silnější současný trend vyjádřený slovy: „více, rychleji, levněji“, hodnota překládání začala spočívat v produktivitě, mechanické zručnosti, rychlosti a zvětšování obrátů na úkor výsledku? Překladatelství je ve své podstatě (a dle polského zákonodárství) svobodným povoláním. Je to povolání, které je vykonáváno osobně, na základě důvěry, což má následně vliv na vznik vazby mezi překladatelem a příjemcem služby. Příjemce chce obdržet něco dobrého a skutečného od někoho, komu nejde nutně o prodej a zvětšování svých obrátů. A chce to dostat od někoho, kdo za svou práci přijímá odpovědnost a nenechá ho na holičkách, pokud se vyskytnou

potíže. Nelze zároveň provozovat svobodné povolání, tvořit něco autentického a produkovat v masovém měřítku, jen aby se zvětšil obrat. Takový přístup totiž vylučuje profesionalitu, protože vyžaduje podřízení se, zatímco svobodný profesionál musí být volným člověkem. Je to někdo, kdo má poslání a ví, jaké z toho plynou závazky vůči sobě, příjemci služby i společnosti, v níž a pro kterou pracuje. V práci používá nejlepší a ověřené metody a standardy, které neustále zdokonaluje. Stále se učí a bere si příklad z těch nejlepších v oboru. Přijímá práci odpovídající svým schopnostem a zkušenostem. Vytýčuje si hranice, které nepřekročí a které respektuje. Pracuje za peníze, avšak nikoliv pro peníze. Je důvěryhodný, vzbuzující důvěru, předvídatelný a poctivý, což koresponduje s jeho životním stylem i tím, jak dělá svou profesi. Spolupráce s profesionálním překladatelem je komfortem a radostí, což přináší měřitelné efekty oběma stranám a odráží se to pak v jejich kvalitě života. Z výše uvedených důvodů si profesionální překladatelé zaslouží úctu a vyšší odměňování nežli ti neprofesionální.

A neprofesionální překladatelé? Ti odpovídají pouze na poptávku trhu a zdá se jim, že to je dobré řešení. Teoreticky lze pracovat někde jinde, a překlady si přivydělávat po hodinách a o víkendech. Není třeba riskovat a vše vsadit na jednu kartu. Mám za to, že je to matoucí přesvědčení. Obvykle chybí motivace a odvaha k tomu, aby překlady pojímali seriózně. Ti, kteří nemusí, nemají ani motivaci, nezáleží jim na tom. A často ani nepřijímají odpovědnost za výsledky svého konání, k němuž přistupují stylem „to neřeš“. Samozřejmě za člověka promlouvají jeho činy, čili nelze to ukrýt. Vidíme to nejen my, profesionálové, ale také naši zákazníci. Takže si nemyslím, že je nutné zákazníky přesvědčovat, jak to čtu v některých názorech z oboru, o tom, že kvalita je důležitější než cena překladu. V otázce hodnoty práce překladatele se za ta léta nic nezměnilo anebo změnilo jen zdánlivě. Honba za produktivitou je vnucována z vnějšku, subjekty vně vztahu tlumočnick - příjemce služby, a je stimulována touhou po zvětšení obrátů těchto subjektů. Naši zákazníci si mají

právo vybrat, komu svěří provedení služby i právo vybrat si její parametry dle vlastní vůle. Mají právo si vybrat nejnižší cenu, pokud je cena pro ně prioritou. Mají právo si vybrat zprostředkovatele, pokud si myslí, že z různých důvodů je daná volba pro ně výhodnější. Mohou si také vybrat kvalitu. Nyní se pro příjemce našich služeb jakost stává důležitější nežli kdykoliv dříve. Nejen, že si uvědomují důležitost kvality, ale sami usilují o její zvýšení. Pozoruji to již několik let na velkých mezinárodních konferencích, kdy nejprve jsou organizovány generální zkoušky tlumočení v kabinách, jakož i poskytovány konzultace s experty, trvající někdy déle nežli samotná konference. A čas věnovaný zkouškám a konzultacím je honorován stejnou sazbou jako samo tlumočení. Jako tlumočnice se účastním vyjednávání polsko-českých expertních skupin v strategických oborech pro stát. Týmy expertů a vyjednávačů svěřují důležité a neobyčejně odpovědné úkoly profesionálovi, realizují je ve vlastních jazycích prostřednictvím tlumočnicka, byť sami znají angličtinu. To je důkaz důvěry vůči specialistům a taktéž toho, že jakkoliv angličtina je dnes globálním komunikačním jazykem takřka ve všech oblastech mezinárodního života, tak nenahrazuje národní jazyky a to z důvodů: politických, diplomatických, kulturních, identity a často prostě lidských, spojených s pomocí potřebujícímu člověku.

SOLIDARITA

Pomoc pro potřebujícího patří k étosu svobodného povolání profesionálního překladatele, která se ve vztahu ke kolegům překladatele projevuje mimo jiné v loajálnosti a solidaritě. Mám to štěstí, že to mohu potvrdit ze své praxe, byť vím, že se solidaritou mezi překladateli téhož jazyka to bývá všelijaké.

V době, kdy ještě nebyl internet profesní solidarita byla neformální a měla i věcný význam. Spočívala ve vzájemném informování se o novinkách v oboru a sloužila předáváním zkušeností a názorů důležitých pro překladatelskou práci,

také v organizování a účasti v setkáních překladatelů, kde bylo možné se poznat, spřátelit, vyměnit si informace, dostat radu a pomoc od kolegů. Spočívala rovněž v tom, že zkušení překladatelé své znalosti předávali mladším kolegům, kteří stáli teprve na začátku své překladatelské práce. Profesionální překladatel totiž nejenže sám umí překládat, ale umí toto naučit i druhé. A dělá to proto, že pociťuje ochotu a potřebu podělit se znalostmi, předat zkušenosti, prosazovat dobré zvyky a hodnoty, podporující dobrou spolupráci překladatelů a tlumočnicků, jakož i rozvoj celého oboru.

Směr rozvoje oboru je důležitý. Překlad jako takový je dnes totiž přítomný takřka ve všech oblastech lidské činnosti a lze očekávat, že tomu tak bude i nadále ve stále větší míře v našem každodenním životě. Jak bude vypadat, to záleží na nás. Bude-li dělán dobře, náš svět bude díky tomu bohatší. Svět potřebuje překladatele schopné interpretovat skutečnost a prostřednictvím jazyka tuto interpretaci verbalizovat, překladatele, kteří jsou připraveni přijmout roli kulturních a jazykových průvodců, kteří vědí, co je to empatie, kteří čerpají svou sílu z **activity**, kteří budou vytvářet trvalé **hodnoty** v duchu spolupráce a **solidarity**.

Jedním ze způsobů realizace ideje mezinárodní solidarity jsou rovněž zahájené Dny sv. Jeronýma, na které jste mě pozvali. Děkuji Vám za toto pozvání na společnou oslavu tohoto výročí.

Děkuji Vám za pozornost.